

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aasta lõpuni Emk. 880.— Väljamaale Emk. 1760.—
1. juulini " 380.— " " 760.—

Toimetuse: Pikk tän. 15, Tallinnas. Talitus: Lai tän. 38, Graafliline Ühing „Kiri“ Telef. 18-66

2. köide.

Tallinnas, 28. aprillil 1923.

Nr. 10.

Sisu: Toimetuse kommentaar. H. S.: Eesti puutööstuse arenemine. J. Marjamaa: Tuletikutõstus. R. Esberg: Kaubanduslised oskussõnad. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 27. aprillil 1923.

Pealinna ja provintsi pankade võistlus hoiusummade pärast.

„Eesti Pangale“ on kõrgemalt poolt ülesandeks tehtud selle järele valvata, et era- ja rahaasutused laenu pealt liiakasulisi protsente ei võtaks. Muidugi on Eesti Pangal terve hulk surveabinõusid käepärast, et teisi pankasid sundida laenu- ja ka hoiuprotsenta alla suruma. Sealjuures konkureerib Eesti Pank, varustud oma eesõigustega, kõige teravamalt erapankadega niihästi kui raha hoiulevõtja, kui ka laenuandja, makstes neidsamu hoiuprotsenta, mis teised pangad je andes laenusid veel odavamalt, mis talle võimaldud tema operatsioonide suuruse, maksuvabaduse ja määratuma ilma protsentideta hoiusummade kaudu riigikassa arvel.

Võitlus laenuprotsendi allasurumise alal on ju vähemalt välispidi pealinnas teatud vilja kandnud, ehk teie küll tihtipeale inimesi kohtate, kes teile jutustavad, nad pidada läbirääkimisi selle ja selle pangaga laenusaamise üle 20%-ga.

Kuid provintsis kestab endine võidusõit hoiuprotsentide seljas täie hooga edasi ja ajab teinekord päris veidraid õisi, näit., laialilaotatavate lendlehtede näol, kus provintsi pank kiitleb, et ta kõige kõrgemaid protsenta maksab, sealjuures veel kroonu- ja margimakse enese kanda võttes. Seal kõrval ei jäeta ka teisi kohalikka rahaasutusi lausa mahategemast ja kahtlustamast. Kui pank ise 8% maksab, siis peab ta vähemalt 16% võtma, sest senini ei ole meie näppu puutunud panga aruannet, kus maksitud %/0 arv oleks olnud palju üle poole võetud protsentidest.

Ühtlasi võib ka viimasel ajal tähele panna samasisulisi kuulutusi pealinna leh-

tedes provintsi pankade poolt, kes omale nähtavasti pealinnas raha hoiuletoojaid otsivad.

Nii on lõppude lõpuks kogu meie raha ringvool pea peale pöördud. Selle asemel, et provintsis raha kokku tõmmata ja seda pealinna pankade kaudu tööle panna, koguvad provintsi pangad omale hoiusummasid pealinnast, on sunnitud pealinna pangad omi osakondi finanseerima, summadega, mis Eesti Pangalt laenatud, ja on praegusel oludel juba isegi mõeldav, et klient Eesti Pangast laenu võtab ja laenatud summa teenima paneb hoiusummana kusagil provintsi pangas, kus Eesti Panga korraldused protsentide asjus ei maksa.

Eesti Panga praegune poliitik mõjub selle absurdilise seisukorra loomisele nähtavasti tähtsalt kaasa. Olles riikline emissioonipank põhimõttelikult eraalgatuse maal, ei tohiks Eesti Pank oma ülesannet selles näha, et erapankade eest hoiusummasid ja kliente püüda. Kuna Pank summadega opereerib, millest üle 3 miljardi protsendita tema käes on (riigikassa arve ja oma emissioon), siis ei peaks tal iseäralist huvi olema hoiusummade püüdmiseks, milledest praegusel seisukorral suur osa nii kui nii rediskonto ja konto-korrendi näol erapankade finanseerimiseks tuleb tarvitada. Loomulik laenuprotsendi allasurumise tee oleks Eesti Pangal, kui ta hoiusummade protsendi oma juures minimumini viiks; era hoiusummad voolaksid siis loomulikult erapankadesse, viimased saaksid odavama operatsiooni kapitaali, kui nad seda praegu laenu näol Eesti Pangalt saavad, ja võiksid siis ka odavamalt raha laenata. Eesti Panka jääksid hoiule peaaesjalikult ainult erapankade kassa-reservid ja Pangale

enesele veel küllaldased resursid, et laenukapitaali turul erapankadega võistelda ja nende poolt võetavate protsentidele allasurumiseks kaasa aidata. Kuid erapankadele ainult nõudmisi ette seada, sealjuures neilt erahoiusummade näol odav laenukapitaal ära võtta ja neid siis ise kallilt finanseerida, sarnane poliitik aitab ainult kaasa eelkirjeldud ebaloomulikule olukorrale. Meil on praegu pankasid, kelle ainsaks tegevuskapitaaliks on summad, saadud Eesti Pangalt.

Ekskurs relatiiv-teedi teooriasse. Eila andis meile üks lihtsameelne Tallinna suurkaupmees väikese ülesande. Tema ütles: „Mina ostan Saksamaalt soola. Seda soola kaevatakse kusa-gil sise-Saksamaal viiekümne meetri (roh-kem! Toim.) sügavusel, tuuakse päevaval-gele, jahvatatakse ja puhastatakse ning laadi-takse vagunisse. Raudteega tuuakse see sool paarsada kilomeetrit Hamburgi, laadi-takse laeva ja saadetakse Tallinna. Tal-linnasse toodult maksab see sool 14 Eesti marka puud. Sellesama soola laevast tolli-aita toomine läheb mul maksma 12 marka puudast. Kas, ja millega, on sarnane olu-kord põhjendud, ja kaua meie niiviisi suu-dame läbi ajada?“

Arusaadavalt jäime vastuse võlgu, kuid loodame, et ka meil Eestis oma majandus-line Einstein ei puudu, kes selle probleemi lahendab.

Meil on hea presse. Meie ei taha küünalt vaka all hoida ja teatame sellep. iseäralise rõõmuga, et meil senini hea presse on. „Rev. Bote“ kirju-tas „Eesti Majanduse“ üle paari nädala eest 70 realise artikli, milles meist ainult head kirjutati ja meid „igaühele, kes kuidagi kas praktiliselt ehk teoreetiliselt majandusalal tegevad on“, soojalt soovitati. Nüüd anna-vad niisama sooja soovitus „Dorpater Nachrihten“ meie esimese kaheksa „hool-salt redigeeritud“ numbri kohta, mis „näi-tavad, et toimetus juhitud on püüdest meie tööstuse- ja kaubanduse ringkondede kõike tarvilikku Eestist ja väljamaalt pakkuda“, ja nimetavad meie ajakirja „unentbehrlisches Nachschlagwerk“. Sedasama teevad ka „Poslednija Isvestija“ oma kolmapäevases numbris. Eestikeelne ajakirjandus ei ole meie kohta veel sõna võtnud, kui nimeta-mata jätta mõned äratrükid, mida meie igal ajal heameelega näeme. Sellest järeldame, et ka meie eestikeelsetel ametiven-dadel meie kohta halba ei ole ütelda.

Eesti Puutööstuse arenemine.

H. S.

Meie maa metsarikkus on juba vanast ajast mitte ainult laialdase ekspordkaubanduse aluseks, vaid ka kõrgelt arenenud puutööstuse tekkimise eeltingimiseks. Eesti Vabariigi rahuliku arenemise esimesel aastal, s.o. aastal 1920, kus terve Euroopa majandus uusi kaubanduslisi sidemeid üksikute riikide vahel sõlmima hakkas, algas ka siin elav tegevus kodumaa metsade kasutamise alal. Puukauplemise arenemine oli tol ajal aga täiesti haiglane, sest valitses spekulatiivne element ja muinaslooliste hindade pärast, mida sel ajal maailma turul igat seltsi puu eest makseti, ei pööratud mingit tähelepanu materjaali ümbertöötamise peale. 1921. a. kevadel oli puuturul hindade langemise tendentsi märgata, mis jär-jest kasvas ja suveks päris katastroofiliseks sai. — Igaüks mäletab seda aega (sügis 1921. a.), kus siinsetel puukaupmeestel suurte raskustega võidelda tuli, et oma tagavara-dest lahti saada. Londoni puuturu kvali-

teedi-nõudmised kasvasid, mispärast oldi sunnitud siinset Londoni laagrites olevat sae-tud kaupa madala väärtuse pärast põletis materjaaliks ära müüma. Sel kriisil olid ka omad head küljed, sest ta võttis isu hari-mata spekulandidelt puuga kauplemiseks ja andis sellega terveneva arenemise võimaluse soliid firmadele.

Sest saadik on meie puutööstuse arene-mine soodsates tingimistes alalise, terve 1922 a. läbi kestva puu hindade tõusu pärast, ja ta on saanud üheks esimeseks meie maa majandusalaks.

Ka on valitsus oma tollipoliitikaga (pal-kide väljaveotolli kõrgendamise jne.) kaasa mõjunud, et metsast saadavast teenistusest võimalikult suur osa kodumaale jääks ja tooresmaterjal koha peal ümber töötataks, ning ainult ümbertöötult eksporteeritaks.

Möödaläinud aasta jooksul on terve rida uusi saeveskid asunud ja igalpool on püü-tud tehniliste sisseseadete headuse peale

rõhku panna, mis võimaldab üksikutele säeveskidele nende produktsiooni märksa tõsta. Riigi Statistika Keskbüroo andmete järel oli 1922. a. väljaveetud puumaterjaali väärtus 591 miljoni Emk. Selle summa jaotuse kohta üksikute puusortide vahel puuduvad andmed, siiski võiks saetud kauba väljavedu 25–30.000 standarti peale hinnata. See arv on muidugi väga väikene võrreldes sellekohaste Rootsi ja Soome arvudega (900.000 resp. 800.000 standarti), siiski näitab see, iseäranis viimasel ajal Inglise, Prantsuse, Belgia ja Hollandi importööride järjest kasvavat huvi meie puu vastu, mis Eestimaale on loonud koha puusaatjana ilmaturule, olgugi väikese. Kuivõrd see asjaolu meie riigi metsanduse huvidega kokkukõlas, on igatahes juba teine küsimus, mille arutamine selle artikli piirides ei kuulu.

Suurte palkide partiide saatmisega, mis siin ümbertöötud ja laudadena Läände edasi saadetud, on ka Venemaa tublisti kaasa aidanud puutööstuse elustamiseks.

Puu ümbertöötamise töökodadest, mis enne väga arvukalt edustatud olid, on nüüd mitmed hingusele läinud, ehk oma tegevust tuntavalt kitsendanud. Kõige tähtsam nendest ettevõtetest aga: „Mehaaniline puuümbertöötamise vabrik A/S. A. M. Luther“ on väga tähelepanemiseväärilist edu üles näidanud, mispärast ka lähemalt siinkohal vaatleme.

Väikesest puusärgi töökojast tekkinud, on see ettevõtte moodsaks vabrikuks kasvanud, kelle saadustel juba terve aastaid maailma kuulsus on. Need on tuntud Euroopa kontinendil „Lutherma“ ja Inglismaal ühes asumaadega ja Ameerikas „Venesta“ nime all. Nimetud asjaolu põhjuseks on see, et „A/S. A. M. Luther“ varsti peale asutamist (1898. a.) Inglis firmaga „Venesta Limited“ ühines. Seltsil on osakonnad Venemaal, Saksamaal, Prantsusmaal, Belgias, Itaalias, Soomes jne. Peavabrik Tallinnas jaguneb 4 osasse: vineerid, kastid, toolipõhjad ja mööbel.

Vabriku arenemise kohta viimastel aastatel annavad pildi järgnevad arvud. Töötati ümber puud kantjalgades:

aastal	vineeriks	mööbliteks	kokku
1920	300.000	50.000	350.000
1921	600.000	100.000	700.000
1922	700.000	300.000	1.000.000

1913. a. produktsioon oli 2,7 milj. kantjalga ja 1923. a. on ta ligi 1,5 milj. arvatud.

Tööliste arv, mis enne sõda 2000 oli, on 1919. a. saadik järjest kasvamas ja oli:

1919. a. lõpul	200
1920. „ „	550
1921. „ „	800
1923. „ algul	1200

Väljaõppinud tiserite puudus annab ennast küll tunda, kuid siiski on see asjaolu viimastel aastatel paranenud ja nimelt 5 suure töölistemaja ehitamise tõttu, mille läbi korterihäda veidi kõrvaldud on. Töö produktiivsus, mis sõja ajal väga langes, on tõusmas, nii et selles suhtes produktsiooni tõusuga järgnevatel aastatel rehkendada võib.

Produktsiooni suurenemise üheks takistuseks on küll tooresmaterjaali muretsemise küsimus. Vabriku tarvidus kasvab kaugelt meie aastast kasemetsade juurekasvust üle; need andsid enne sõda ainult osa tarvilikust tooresmaterjalist. Suuremad puuhulgad tulid varem Lõuna-Liivimaalt, kuid nüüd on kõrged Läti väljaveotollid ülepääsemata takistuseks nende sisseveoks Eestimaale. Siiski oleks sissevedu veteel võimalik, vedu raudteel tuleks siinsete kõrgete veohindade pärast liig kalliks. Tulevikus oleks kasepuu sissevedu ka Venemaal võimalik, kuid ka siin tõstaksid veohinnad materjaali hinda niivõrd, et sarnane sisseveo otstarbekohasus küsitavaks saaks. Soome puutööstus võib tagajärjekalt meie omaga võistelda, sest et materjaali seal vabrikutesse otse voolab. Lõpuks olgu veel nimetud, et Venemaa konkurentsist vineerivalmistuse alal juttugi olla ei saa. „Vineeritrust“, millesse ühendud ligi 15 Vene vabrikut, produtseerib ainult 70% sellest, mis Lutheri vabrik üksi produtseerib. Vabrikule on konkurente tekkinud ilmasõja ajal, kus ta ilmaturust äralõigatud oli, Saksamaal, Soomes, Indias ja Jaapanis.

Väga tuntavad kaotused olid vabrikul iga aasta, kui laotud puutagavarade mädanemisega, nii ka nõndanimetud „päikeselõhetega“ puus. Mõõdaläinud aastal sai see puudus kõrvaldud kahe puubasseini sisseadmisega, kus puud vee all konserveeritakse ja mädanemise ja kuivamise vastu kaitstakse. Üks neist basseinidest on Teliskoplis ja on 4–500.000 kantjalga suur, kuna teise (Männikul, Saku ja Tallinna vahel) 200.000 kantjalga pakkusid mahub.

Tähelepanemiseväärilisi tehnilisi täiendusi on vabrikus ajajooksul tehtud, nii et teda õigusega moodsamaks sel alal pidada võib. Vineeri masinad on kõige uuemat konstruktsiooni ja liimil, millega platesi üksteise külge liimitakse (vabriku patent), on see hea omadus, et ta niiskust absoluutselt

ei karda. Iseäralist huvi pakub mõõbli jaoskonnas olev hiigla suur (ligi 0,1 tiinu maapinda) ülevalt valgustud tisleri töötuba, mille sarnast terves Euroopas leida pole. Selle tõttu, et raudbetonkatust ainult välis- seintele toetub ja transmissionijuhed maa- alused, on võimalus olemas mõõbli osa- sid ilma suurema vaevata ühe masina juu- rest teise juure juhtida. Vabrikus saadusi: vineeri, toolipõhjasid, teekastisid ja mõõb-

lid ekspordeeritakse pea igasse Euroopa riiki ja ka Aasiasse.

Lutheri vabrikus suur tähtsus riigi majan- duses seisab selles, et ta ainult kodumaa tootes- ja põletisainet tarvitab, nii et näi- tuseks summat Emk. 275 milj., mis mõõda- läinud aasta kaubandusbilansis väljaveetud vineeri väärtust näifab, kui netto sissetule- kut väljamaa suhtes vaadelda võib.

Tuletikutööstus.

J. Marjamaa.

Eesti keemiatehnilises tööstuses seisab tikutööstus tähtsal kohal, kui üks vanema- test tööstuse harudest, mis oma tähtsama tooresaine — haavapuu — kodumaalt saab. Esimese tikuvabriku asutamine kuulub läi- nud aastasaja 60 aastatesse. Sellest ajast peale kasvas tikuvabrikute arv, tootevõime ja saaduste headus järjekindlalt kuni ilma- sõja teise aastani, mil välisuruga ühendus katkes ja tikutööstusele niihästi keemikaa- lide saamine välisurult, kui ka toodete sinna ekspordeerimine raskeks muutus. Eesti lahkumise tõttu Venemaast ja viimasel maal valitseva majandusliku korralageduse taga- järjel kadus tikutööstusele ka Vene turg kui sennine valmisraaduste tarvitaja ühelt- ja odava tooresmaterjali — haavapuu — müüja, teiselt poolt. Ettetoodud poliitiliste ja ma- jandusliste olude muutuse tagajärjel oli tiku- tööstuse seisukord 1917—1918 a. väga raske: keemikaalide saamine väljamaalt raskenda- tud, tooted selle mõjul halvenesid väärtuse suhtes, siseturg ei suutnud kõike toodangut ära tarvitada; pealegi valgus ohtralt sala- kaubana turule naabrimaade tikkusid, mida hinna poolest odavamalt müüa võidi ja müüdi.

Rahu sõlmimise ja selle tagajärjel elav- nenud majanduslike elu mõjul muutusid olud niihästi sise- kui ka väljamaal. Sise- ja väljamaa tooresmaterjali turult võis juba kõlbulikka aineid tarvilisel määral saada ja toodete järel tõusis välisurul nõudmine. Viimane asjaolu oli eriti tähtis meie tiku- tööstusele, sest, nagu ülmal tähendud, ei suuda siseturg kõike toodangut ära tarvi- tada. Välisuru esimesi nõudeid ei suudetud küll rahuldada: sõjaajal olid vabrikute teh- nilised sisseseaded vananenud ja nõudsid uuendamist ja täiendamist; sama polnud vabrikud oma sisemise korralduse alal nii-

võrd ettevalmistud, et välisuru nõuetele vastavaid tooteid valmistada ja neid sinna saata. Ajajooksul saadi neist raskustest üle ja praegusel ajal töötavad kõik vabrikud peaaegu täiel jõul, varustades sisseturgu ja ekspordeerides välisurudele.

Vabrikutes on püütud valmistust niivõrd mehaniseerida, kuivõrd seda tehnika ja töö- liste oskus võimaldab. Jõumasinateks on vabrikutes aurumasinad ja lokomobiilid, millede kütmiseks tööstusest ülejäänud puu- materjali ja laastusi tarvitakse. Nagu üle- malpool tähendud, saavutab tööstus täht- sama tooresaine — haavapuu — sisemaalt, kuna keemikaalid, nagu: väävel, kaalium- kloraat, parafiin jne. väljast, peasjaalikult Saksamaalt, tuuakse. Vabrikute tooted on n.n. „Rootsi“, imprägneeritud parafiini ehk väävliga, tuletikud, millised väikestes puust laastu toosides müügile saadetakse. Nime- tud toosid sisaldavad harilikult 50—60 tikku. Toosid pakitakse oma korda 10 viisi pak- kidesse ja viimased jälle 100 viisi kastidesse; nii sisaldab üks kast 1000 toosi tikke.

Tuletikuvabrikuid on arvu poolest 4 ja nende seisukord on järgmine:

Tikuvabrik „Julius Trumm & Ko“ Tal- linnas, S. Pärnu maant. nr. 16.

Vabrik on asutud 1863. a., mil ta tööd algas. Omanikuks on ühisus „Julius Trumm & Ko“ 8.500.000 mrk. põhikapitaaliga. Jõu- andjaks 8 h. j. gaasimootor. 1919. a. oli töölisi 50 in. ja valmistati 5.137.000 toosi tuletikka, 1922. a. oli töölisi 80 in. ja val- mistati 8.500.000 toosi tuletikka 9.350.000 mrk. väärtuses. 1922. a. toodangust on 547.344 toosi Inglismaale saadetud, ülejää- nud osa on siseturule müüdüd. Normaali- töövõimega töötades suudab vabrik 8-tun- nilise tööpäevaga ühes aastas 10.800.000 toosi tuletikke valmistada.

Tikuvabrik „Phönix“ Viljandis, Vaksali tän. nr. 5.

Vabrik on asutud 1893. a. ja algas samal aastal tegevust. Omanikuks on Eduard Pohl. Vabriku jõujaamas 45 h. j. aurumasin ja el.-dünamo 115 v. 1920. a. valmistab vabrik 13.802.500 toosi tuletikke. 1922. a. 17.847.500 toosi. Töölisi oli 1920. a. 65 in. ja 1922. a. 150 töötl. Kogu toodang on siseturule müüdud. Normaali töövõimega tegutsedes suudab vabrik 8-tunnilise tööpäevaga ühes aastas 26.550.000 toosi tuletikke valmistada. 1922. a. on vabrikuhoonete juures kapitaalne ümberehitus tehtud ja kogu tehniline sisseseade uuendatud moodsa aja masinatega. Selle tõttu on vabrik üks täielikumatest ja moodsamatest tuletikutööstuse ettevõtetest.

Tuletikuvabrik „P. Eiche“ Pärnus, Vingi tän. nr. 1.

Asutud ja tegevust alanud 1905. a. Praeguseks oman. Paul Eiche. Jõujaamas 15 h. j. aurumasin ja 40 h. j. naftamootor. 1919. a. valmistati 5.760.000 toosi tuletikke ja 1922. a. 9.200.000 toosi tuletikke. Töölisi oli 1919. a. keskmiselt 72 in. 1922. a. 165 in. Normaali töövõimega tegutsedes suudab vabrik 8-tunnilise tööpäevaga ühes aastas 15.000.000 toosi tuletikke valmistada. Vabriku saadused on viimastel aastatel peamiselt välisurule saadetud (Inglismaa), kuna vähem osa siseturule müüdud.

Tikuvabrik „Baltika“ asub Paides, Heina tän. nr. 7.

Vabrik on asutud 1912. a., mil ta ka tööd alustas. Omanikuks on osaühisus „Baltika“ 10.400.000 mrk. põhikapitaaliga. Vabriku jõujaamas on 60 h. j. aurumasin. Tööliste arv 150 in. Tehnilisest sisseseadest olgu nimetatud: 1 vineeri-, 1 laastu-, 1 tikuriumise-, 3 sahtli-, 3 toosi-, 1 tikutäitmise-, 3 raamitäitmise- ja 1 toositrukimise masin. Peale nende on veel dünaamo elektrivalgustuse ja trükite töövõime sisseseade etikettide ja reklaami jaoks. 1912. a. oli vabrikul 27 töötl. ja valmistab aasta jooksul 2.144.500 toosi tikka. 1921. a. oli töölisi 148 ning aasta jooksul valmistati 22.422.000 toosi tikka, mis veidi vähem kui vabriku normaal töövõime (vabriku normaal töövõime on 25.000.000 toosi tikkusi aastas). Vabriku tooted on peamiselt siseturule müüdud, kuna laiendamise tööd lõpetamise ja automaatmasinate üleseadmise korral, mida 1923. a. lõpetada loodetakse, too-

teid Inglis-, Prantsus- ja Venemaale hakatakse saatma.

Nagu ülemal tähendud, tarvitab tikutööstus enne ilmasõda õige palju Venemaalt sisseveetud haavapuud; Vene turu kaotamisega on ta sunnitud kodumaa metsadest haavapuud saavutama, ning viimased suudavad seda tarvidust enam-vähem rahuldada. 1913/1914 a. tarvitab tikutööstus 560 kub. sülta haavapuupakkusid, valmistades 72.000.000 toosi tuletikke. Sel ajal leidsid tikutööstuses 405 töölist tööd. 1920. a. tarvitati aga umbes 400 kub. sülta haavapuu pakkusid ja valmistati 37.000.000 toosi tuletikke, kuna tööliste arv 360 in. oli. 1922. a. on äratarvitud 490 kub. sülta haavapakkusid ja valmistatud ümarguselt 60.000.000 toosi tuletikke, kuna tööliste arv 543 in. tõusis. Samal ajal on väljamaalt tööstuse jaoks tooresaineid, kalikloraati, kamfooli, väävelt, vosvori jne. 12.190.500 mrk. väärtuses sisseveetud. Valmis tuletikke aga välja veetud ümarguselt 10.000.000 mrk. eest.

Tähelpannes, et vabrikud oma sisseseadete täiendamise enam-vähem lõpetanud ja väljamaaga ühenduse sõlminud, võib loota, et lähemal ajal tikutööstus täiel määral tegevusesse astub ja väljavedu suureneb, sest uuendatud sisseseadetega suudab tikutööstus ühes aastas ümarguselt 77.500.000 toosi tikke valmistada.

Tikutööstusega tehniliselt seotud on tikutraadi tööstus. Nimetud tööstus pole Eestis tundmatu; sest enne ilmasõda tegutses Narva lähedal tikutraadi valmistamise vabrik, milline aga sõja ja temale järgnenud segaduste tagajärjel tegevuse lõpetas ja ära müüdi. 1919/1920 a. nõuti Inglis- ja Prantsusmaale suurel arvul tikutraati. Tuletikutöösturid ei leidnud võimalikuks tikutraadi valmistamist enda peale võtta. Ja selle valmistamiseks asutati O. Veide poolt Tartu, Pihkva tän. nr. 1-a uus tikutraadi vabrik. Tähendud vabrikul on jõuandjaks 12 h. j. lokomobiil. Töölisi 25 inimest. Ühes kuus suudab ta 500.000.000 tk. tikutraati valmistada.

Veidi hiljem asutati A. S. „Kultori“ poolt Petseri maak. teine tikutraadi vabrik, mille tehniline sisseseade ja töövõime umbes sarnane on ülemal nimetud O. Veide vabrikule.

Et tikutraaditööstus alles noor ja organiseerimis-ajajärgus, siis pole ta suutnud oma eesmärki veel täiesti saavutada ehk tooted küll väljamaal tunnustud ja tellimisi saadud.

Kaubanduslistest oskussõnadest.

R. Esberg.

IV.

Pöördume tagasi klauselite C. & F. ja C.I.F. juure. Mõlemate kohta maksab enamasti igal pool tunnustud vaade, et nende paigutamisel lepingusse müüja peale tuleb vaadata kui ostja mandatääri peale, osalt veel laialdasemal määral kui eelpool käsitud klauselite juures. Samuti maksab siin oletus, nagu oleks ostjalt müüjale antud volitused, resp. kohustused viimase poolt ka aktsepteeritud.

Lepingud C. & F.

Nagu teada, tähendab klausel cf seda, et hinnas, mida ostja lepingu põhjal on kohustud otseteed kauba eest müüjale maksuma, sisaldub kauba enese hind, selle saatesadamasse toomise ja seal laevale toimetamise kulud ja konnossemendis tähendatud, laevaomanikuga, — ehk nagu seda tänapäev harilikult täpsemalt nimetakse — reederiga, laevamaakleriga, või viimase agendiga kokkulepitav veotasu (praht) kauba viimise eest sadamani, kuhu see müüdüd cf-hinnaga. Need kulud võtab müüja enese kanda. Kõik muud kulud, mis pärast kauba konnossemendi vastu laevale äraandmist võivad tekkida, nagu laeva vahesadamas peatamisel, sihtsadamas kauba väljalossimisel vagunitesse või praamidesse*) jne., jäävad ostja kanda. Erandina võib siiski mõnikord tegelikult juhtuda, et müüja enese kanda jätab — kohalise kaubanduslike kombe põhjal — mõned vähemad, tähtsusetad kulud, mida ehk küll alati ei saa

*) Mõis puutub kauba sihtsadamas laevalt mahavõtmise kuludesse, siis olgu siin mõeldamises tähendatud, et kaubaomanik võtab harilikult kauba oma korraldusse, s.o. oma arvele ja riisiko peale laeva äärest, — „alongside the steamer (ship)“ — kuhu laev kauba oma kulul paigutab. Kuid kuni kõige viimase ajani ei ole laevaomanikud ja kaupmehed suutnud lõpulikult kokku leppida sõna „alongside“ mõiste asjus, mille ümber praegugi veel ikka mõlemate poolte kutseorganisatsioonid ägedaid vaieldusi peavad. Kaupmehed, s.o. kaubasaajad seletavad ühelt poolt mitmesuguste „charter“-lepingutesse paigutatavate klauselite, nagu „as customary“, „Customs of the Port“ jne. põhjal, et laeva kohus on anda laadungi teatava kaugusele laeva juurest kaiplatsile sorteeritult ja laotult. Teisest küljest on jälle olemas terve rida niisuguste asutuste otsusi, nagu Inglise „House of Lords“, „West Harlepool County Court“ ja „Liverpool Court of Passage“ kõige viimasest ajast, viimase kohtuasutuse otsus koguni 14. märtsist 1923, mis kõik on tehtud laevaomanikkude kasuks (ka vaafamata nimelised klauselite olemasolu peale „Charterparty's), põhjustel, millede käsitlemine aga siin liig pikale viiks.

otsekohe cf mõiste alla paenutada. Müüja ja ostja vahetõrda cf-lepingu põhjal analüeerides, saame praegu maksvate harjumuste alusel järgmise pildi:

A. Müüja kohus on:

- 1) täita kõik kohustused nagu F.O.B.-lepetegi puhul, s.o., kanda kõik saatesadamas siginevad kulud ja seal võetavad maksud;
- 2) teha prahileping ja maksta konnossemendi järele veotasu kauba sihtsadamasse viimise eest;
- 3) anda ostjale või tema agendile (pangale) kõigiti korras oleva konnossemendi sama sadamani;
- 4) kanda igasugust riisikot kuni kauba vastava laeva äärde — „alongside the ship“ — andmiseni ja korrapäraselt allakirjutud konnossemendi kättesaamiseni. (Müüja ei ole vastutav kauba leveransi teostamise eest sadamas.)

B. Ostja kohus on:

- 1) kanda igasugust riisikot pärast pkt. A 4. all tähendatud silmapilku ja kinnitada kaupa nagu F.O.B.-ostu puhulgi;
- 2) jälgida kauba edespidiist liikumist ja hoolitseda selle saatuse eest;
- 3) kaupa vastu võtta ja kanda selle lossimise, resp. maale toomise, praamidesse või vagunitesse võtmise ja muud kulud sihtsadamas — vastavalt konnossemendi sellekohastele klauselitele;
- 4) kanda kõik sihtsadamas võetavad sadama, sisseveotolli- ja muud maksud ja kulud.

Juhtumisel, kui ostja soovib aga kaubahinda, milles oleks müüja poolt ühes arvatud peale kauba enese hinna ja prahi veel ka tema poolt kantavad (mere-) kinnituskulud kuni sihtsadamani, siis on meil tegemist klauseliga „cif“, mille alusel tekkivad:

Lepingud C.I.F.

Niisuguse kokkuleppe puhul tuleb lisaks:

A. Müüja kohustustele:

- 1) omal kulul kinnitada kaupa transiidil kuni sihtsadamani juhtuvate kahjude vastu (kogu faktura summa, s. o. lepingus ülesantud cif-hinna eest), kus juures tema aga vastutavaks ei jää võimaliku kahjutasu väljamaksmise eest kinnitusseltsi poolt, kuigi viimane

peaks oma poliisi põhjal kohustud olema ostja sellekohast nõudmist rahuldama;

- 2) Kui tarvis, kinnitada saadetavat kaupa sõjariisiko vastu – ostja soovil ja arvel.

B. Ostja kohused jäävad samadeks kui cf-ostu puhulgi ja tarbekorral peab ta ise otsekohe vastavaid samme astuma kinnitusseltsi vastu oma nõudmiste rahuldamise otstarbel – nagu oleks tema otsekohene kinnitaja.

Kõigest toodust selgub, et müüja on ostja poolt volitud kaupa spetsialiseerima, ja et ta kauba laevale toimetamisega vabaneb kõigist lepinguga enese peale võetud kohustustest ostja vastu. Teisiti ei saa see ka ollagi, sest harilikult igalpool maksva kombe järel esitab müüja oma arve ostjale või viimase pangale*) ühes konnossemendiga – ja kui konnossement ei ole enam tema käes, siis on ta ka kaotanud ühes omandusõigusega igasuguse õiguse kauba kohta.

Eelmist tõendab veel täiesti see asjaolu, et cf-lepingu puhul ostja kohus on kinnitada kaupa kahjude vastu, mis võivad tekkida kohe peale kauba müüja ladust lahkumist. Nii on juhtumisel, kui müüdnud kaup näit. tulekahju või mõne muu õnnetuse läbi hukkunud on enne laevale jõudmist, teiste sõnadega, enne kui kauba müügihind ostja poolt müüjale tasutud, esimene siiski kohustud viimasele hävinevad ehk kannatada saanud kaupa tervelt välja maksuma.

Nagu eelpool juba nägime, on müüja kohustud andma kaupa lepingus ettenähtud määral ja headuses. Kui aga lepingu täitmiseks määratud kauba hulk ehk omadused ei peaks täitmise kohal vastama kokkuleppe tingimistele, siis võib ostja – nagu iga hariliku kohalise ostu-müügi puhulgi – müüja selle eest vastutavaks teha, olles ise

*) Oma lepingu põhjal ettevõetavate operatsioonide kindlustuseks nõuab meretagune müüja (eksportöör) harilikult ostjalt (importöörilt) enamasti rembourssi avamist mõnes saatetava pangas (Ameerikas: „Commercial letter of credit“). Teatavasti on olemas kolm rembourssi moodust: 1) tagasitõmmatav rembourss, „revocable rembourss (letter of credit)“, „widerruflicher Rembourskredit“; 2) tagasivõtmatu rembourss, „irrevocable r.“, „unwiderruflicher R.-K.“ 3) kinnitud rembourss, „Confirmed r.“ „bestätigter R.-K.“ – Tegelikult jagunevad aga need garantiid kahte gruppi: „irrevocable – confirmed“ ja „unconfirmed – revocable“ remboursskrediitid, mille väljamaksmist ostja muidugi mifmesugustest tingimistest olenevaks võib teha.

seal juures muidugi kohustud oma nõudmist vastava tõestusega põhjendama.)*

Varemalt oldi arvamisel, et klauselid cf ja cif tähendavad ainult seda, et müüja võtab oma peale müüdnud kauba veo- ja kinnituskulud ja et nendes mingit ühist ei ole leveransi koha kindlaksmääramisega, kuid viimasel ajal on igalpool juba tunnistatud vaade, et leveransi kohaks nende klauselite puhul tuleb lugeda saatetavamat. (Näit. Hamburger Platzusancen, vom 30. Apr. 1904, § 18). Ameerika „Conference Definitions“ järel, mis vastu võeti 8 kõige suurema ja tähtsama kaubandusliku organisatsiooni poolt New-York'is 16.XII.1919, ei sünni leverans laeva boordil, vaid juba müüja ladus ehk seal, kus kaup müümise ajal oli. Ka Euroopas on tehtud kohtu otsuseid (näit. Saksa Reichsgericht'i poolt), millede järel leveransi paigana esineb müüja asupaik või tema kaubandusettevõtte tegevuskoht – kui lepingus just ei ole tähendatud, mingisuguse klauseli näol, et täitmise kohaks tuleb lugeda sihtadamat. Seda vaadet ei lükka ümber ka kokkulepe arbitraashi asjus sihtadamas ega ka seal kindlakstehtava kaalu vastu maksmise asjus. (R. g., Holdheim 1916, 1918.) Mis puutub juba teel oleva ujuva kauba (floating cargo goods, Schwimmende Ware) edasimüümise puhul tõusvasse küsimusse täitmise koha suhtes, siis loetakse täitmise kohaks harilikult konnossemendi üleandmise paik, sest konnossement esitab kaupa.

Siinjuures ei ole sugugi tingimata tarvilik, et lepingus peab sõna „cif“ ette tulema. Sellest on küll cif-ostu-müügi oluliselt äramääramiseks, kui müügihinna sisaldub kauba vedu ja prahti, mida müüja oma peale võtab. Samuti ei ole igakord tähtis, et peab nimetud olema sihtkoha nimetus. Niisugusel juhtumisel loetakse lihtsalt sihtkohaks paik, kust ostja oma kirja või telegrammi saatis. Suusõnalise kokkuleppe

*) Juhtumisel, kui mõnesugustel põhjustel nii peaks kujunema, et ostjal ja müüjal mõlemal oma täitmise koht (Erfüllungsort) on, mis küsimuse keerulikkuse juures võimalik, siis onoleb enamasti ostja täitmise koha seadustest, kas müüjal on õigus ostja poolt mitte vastuvõetud ja tagasilükatud kauba asemel uut saata või mitte, kuna ostja kahjutasu küsimus jälle harilikult müüja kodumaa seaduste järel otsustud võib saada. – Sellepärast tarvitakse kergesti rikkiminevate kaupade ostu-müügi puhul lepingu vormulaarides klauselist, millede järel sihtkoht ühtlasi ka täitmise kohaks on. See ei muuda küll midagi riisiko üleminemise silmapilgu suhtes, kuid niisuguse klauseli eesmärk on see, et kaup tunnistatakse vastuvõetuks niisugusel korral alles sihtkohal.

puhul müüjaga või selle agendiga ja kui ostjal on tuntud äri teatud kohal, on viimane paik sihtkoht. On aga ostjal mitu tegevuse paika, siis on võimalik selle läbi tekkivat segadust kõige paremal juhtumisel vahest mõne juhuslise sõnaga lepingus lahendada. — Klausel cif võib ka ühenduses olla mitme sihtkohaga. Niisugusel juhtumisel tähendaks näit. „cif Tallinn-Baltiski-Narva“, et müüja nende sadamateni laadimise, prahi ja kinnituskulud kannab.

Kui aga — nagu seda tihti ilmasõja ajal näha sai — laev, millega kaup saadetud, mingisugusel põhjusel oma reisi jätkata ei saa ja sellepärast ka konnossemendis ettenähtud tähtajaks sihtsadamasse pärale ei jõua, mille tõttu lisapraht ja muud kulud võivad tekkida, siis on ostja kohustud kõiki neid kulusid kandma. Ostja asi on niisugusel korral muidugi selle järele vaadata, kas konnossemendi tingimised harilikult maksvatele kombetele vastu ei käi ja kas müüja on kauba saatmisel igatepidi talitanud „en bon père de famille“. Viimane käib iseäranis kauba kinnitamise kohta, mille juures müüja peab toimetama kui korralik äriees seda oma kaubaga oleks teinud ja katsuma katta võimalikult niisuguseid riske, mida teatud konnossemendi klauselid vabaks jätavad. Üldse olgu kinnituspoliis kokkukõlas charterparty'ga ja konnossemendiga. (Antwerp York rules.) Edasi peab müüja võimalust mõõda ainult esimese järgu kinnitusseltsis kinnitama, mis küll vahest väiksemates sadamalinnades teatud raskusi sünnitada võivad, kuna igalpool ei ole esimese järgu kinnitusseltside esitusi. —

Kui õnnetuse korral müüja veel kauba

omanik on, siis võib ta seletada, et ta enese arvel kinnitas ja on siis õigustud vastavat kinnitussummat enesele nõudma.

Mis puutub konnossemendisse, siis on see nii ütelda aluseks kinnituspoliisile, täites sealjuures kolme ülesannet, nimelt: 1) olles lepingu kaubasaatja ja laevaseltsi vahel kauba müüja sadamast ostja sadamasse viimise asjus temas ülestähendud veotasu eest, 2) olles kauba vastuvõtmise kviitungiks laevaseltsi poolt ja 3) olles tunnistuseks omandusõiguse üle kauba kohta. — Et tegelikult võimata on saada konnossementi ilma igasuguste restriksioonideta ja müüja leppima peab laevaseltsilt saadava redaktsiooniga ja klauselitega, siis ei ole ostjal ka õigust keelduda seda vastuvõtmast kui see muidu aga on „a clean bill of lading“. Konnossementi ühes kinnituspoliisiga on ostja teatavasti kohustud vastu võtma niisugustena, nagu neid müüja nõutanud, ka niisugusel juhtumisel, kui kinnitaja vahepeal pankrotti on jäänud — vähemalt kui puudub kuritahtlikkus või hoolimatus müüja poolt lepingu täitmise suhtes ja ta muidu igatepidi „bona fide“ talitanud on. — Vastasel korral võib müüja muidugi vastutavaks tehtud saada sel määral nagu see vastava maa seadustes mandatääri kohuste kohta ettenähtud on. —

Eelpool toodu vastaks umbes üksikute maade tähtsamate autoriteetliste õigusteadlaste vaadetele, ja on enamvähem kokkukõlas suurema osa maade seadusandlusega.

Mis puutub riisiko müüjalt ostjale ülemine misesse, siis arutame seda küsimust lähemalt järgmises artiklis üksikute maade seaduste järele.

Kroonika.

Majanduslised teated.

Eesti.

Tallinna sadama tegevus märtsikuul 1923. a. (Statistika Keskbüroo andmete järele). 1923. aasta märtsikuu jooksul tuli Tallinna sadamasse 48 kauge sõidu laeva 42.110 netto rgt. mahutuvusega. Neist oli: 4 Eesli laeva (3.105 n. rgt.), 2 Daani laeva (2.062 n. rgt.), 9 Inglise laeva (10.402 n. rgt.), 5 Norra laeva (6.954 n. rgt.), 1 Poola laev (387 n. rgt.), 1 Prantsuse laev (813 n. rgt.), 2 Rootsi laeva (339 n. rgt.), 16 Saksa laeva (10.237 n. rgt.), 4 Soome laeva

(1.632 n. rgt.) ja 4 Vene laeva (6.179 n. rgt.). Vene laevadest olid 3 jäälõhkujad.

Eesti sadamate (peale Tallinna) tegevus 1922. a. (Kaubandus-Tööst. Min. andmed)

Alamal toome andmed Eesti sadamate tegevuse üle 1922. a. (peale Tallinna, mille kohta andmed on toodud „E. M.“ nr. 2):

Sadamad	SISSETULNUD				VÄLJALÄINUD			
	Kaugesõidu laev.		Rannasõidu laev.		Kaugesõidu laev.		Rannasõidu laev.	
	Laev. arv	Netto reg. tonni	Laev. arv	Netto reg. tonni	Laev. arv	Netto reg. tonni	Laev. arv	Netto reg. tonni
Baltiski	64	9.537	118	19.016	113	21.434	68	7.545
Haapsalu.	42	666	294	8.832	68	1.156	248	8.072
Kuresaare	11	872	148	18.294	13	789	144	17.987
Kunda.	390	9.117	192	6.439	421	13.085	156	2.458
Kuivaste	2	40	229	29.781	3	74	228	29.748
Käsmu	22	1.635	82	4.858	11	477	92	5.030
Loksa.	62	1.998	306	10.882	61	2.121	306	11.026
Narva.	122	13.474	163	6.167	172	11.787	110	4.891
Pärnu.	87	37.708	664	23.179	95	42.330	650	19.251
Rohuküla	3	37	154	20.214	—	—	153	20.166
Virtsu.	1	16	16	352	—	—	15	368
KOKKU:	806	75.100	2.366	148.014	957	93.253	2.170	126.542

Üldse on tähendatud sadamatesse tulnud 3.172 laeva 223.114 netto rgt. ja välja läinud 3.177 laeva 219.795 rgt. mahutavusega.

Eesti sadamate keskmine navigatsiooni kestvus on umbes 8 kuud. Loksa sadam töötas 9 kuud, kuna Baltiski aasta läbi laevasõiduks lahti oli; Haapsalu, Rohuküla ja Virtsu sadam töötasid ainult 6-7 kuud.

Kõige elavam oli navigatsioon Pärnus, kus käis üldse 751 laeva 60.887 netto rgt. mahutavusega.

1923. a. veebruarikuu sisse- ja väljavedu.

Sissevedu väljaveost 39,7 milj. marka suurem.

	Sissevedu. (milj. Emk.)	Väljavedu. (milj. Emk.)
Tera- ja jahv. vili, kartul ja loomatoit	61,7	1,2
Toiduained ja karjasaadused	0,005	42,6
Kala ja kalakaup	10,5	0,01
Muud toidu- ja maitseained	102,4	0,3
Elusloomad ja linnud	0,001	1,4
Nahk, nahkaup ja muud loomasaadused	4,9	3,3
Seemned ja elustaimed	0,007	1,0
Puu- ja puutööstuse saadused	2,4	32,2
Paber, paberikaup ja trükitööd	9,2	23,5
Puuvill, lina ja kiuained	50,5	209,6
Tekstiiltööstuse saadused	40,2	50,0
Metallid	10,2	7,3
Metallkaubad	34,2	0,03
Põllutööstusmasinad ja riistad	18,9	0,13
Muud töö- ja jõumasinad, transportabinõud	28,8	0,08
Instrumendid, aparaadid ja laskeriistad	3,8	0,01
Kivid, mullad ja nende saadused	6,5	0,4
Kivisüsi, koks ja põlevkivi	4,5	—
Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused	22,6	0,2
Väetisained	0,001	—

Sissevedu. (milj. Emk.)

Väljavedu. (milj. Emk.)

Keemiaained, värvid, apteegikaubad	13,2	2,5
Kunstikaup (muusikariistad jne.)	3,0	0,004
	428,0	388,4

Maade järele:

	Sissevedu. (milj. Emk.)	Väljavedu. (milj. Emk.)
Saksamaa	265,9	50,3
Inglismaa	53,2	116,0
Läti	13,8	13,5
Soome	10,8	33,7
Vene	21,6	2,4
Belgia	0,1	107,8
Ameerika	6,4	14,8
Daani	8,0	17,4
Rootsi	5,8	14,0
Jaapani	—	1,3
Danzig	34,8	13,4
Hollandi	3,1	—
Leedu	0,02	—
Norra	1,2	2,7
Prantsusmaa	1,2	0,9
Poola	0,08	—

Eesti sisseveo tähtsamad ained 1922. a. (Riigi Statistika Keskbüroo andmete järele*).

Üldse on 1922. aasta jooksul Eestisse toodud kaupad 5.589.415.787 Emk. eest, neist esimesel kohal (väärtuse poolest) suhkur - 499.276.502 Emk. eest (8,9^o/o üldsisseveosti) ja jahu - 425 milj. Emk. eest (7,6^o/o üldsisseveosti). Nendele järgnevad:
 Kivisüsi, koks 249,5 milj. Emk. eest 4,5^o/o üldsisseveost
 Puuvillane riie 236,3 " " " 4,2^o/o " "
 Villane riie . 205,8 " " " 3,7^o/o " "
 Raud 187,8 " " " 3,2^o/o "

*) Samad teated Eesti väljaveo kohta ilmunud „E. M.“ nr. 8.

Allseisev tabel näitab üksikute ainete sisseveo suurenemist või vähenemist võrreldes 1921. a. sisseveoga puudade järele ja 1922. a. sisseveo väärtust markades. Tabelis on näidatud kaupasad 3.701.825.015 Emk. eest s.o. 66% üldsisseveost.

Ained	Tuhanded puudad		1922. a. sisseveo väärtus milj. Emk.
	1922. a.	1921. a.	
Toidu ja maitseained.			
Teravili	708,0	269,6	146,2
Riis	95,8	208,9	45,4
Jahu	892,1	753,3	425,1
Tangud	55,8	22,7	25,7
Heeringad	396,9	842,5	112,5
Soolatud silgud	25,1	52,5	4,1
Suhkur	393,6	683,2	499,3
Sool	1 543,0	328,3	51,9
Tee	10,2	4,8	30,8
Kakaovõi	4,9	15,0	6,1
Kakao	20,4	1,5	27,4
Tubak	39,2	17,5	102,3
Joogid (alkohooliga)	5,3	1,6	28,0
Sahariin	2,5	6,1	32,3
Toored nahad	85,5	43,4	51,7
Pargitud nahad	14,0	6,6	64,1
Elustaimed ja seemned.	22,3	8,6	16,5
Puu- ja puutööstuse saadused	1.381,8	599,9	55,3
Tselluloose, puumasse ja paberimasse	841,0	365,2	131,2
Metall ja metallkaubad			
Malm, toores	66,3		8,4
Raud	772,9	524,6	187,3
Teras	72,1		22,9
Vask	9,6	3,1	14,4
Tekstiil- ja tekstiilitööstuse saadused			
Puuvill	191,4	87,8	175,6
Vill	26,1	26,7	44,2
Puuvillane riie	37,7		236,3
Villane riie	15,1	29,1	205,8
Puuvillane lõng ja niit	6,8	4,1	29,1
Villane	2,6	1,5	10,5
Siidid	0,1	0,08	2,7
Sõidu- ja veoristad, masinad, tööõud ja nende osad			
Autod, veo ja sõidu	(268 ik.)	16,3	91,6
Jalgrattad	(3801 ..)	1,7	20,9
Veesõiduristad	(23 ..)	0,2	20,9
Rehepeksumasinad ühes ja ilma lokomob.	69,3	12,5	68,4
Traktorid	11,2	10,6	22,9
Õmblusmasinad	8,4	3,7	23,9
Lokomobillid	21,4	17,4	16,5
Klaas- ja klaaskaubad			
Klaaskaup	95,0	53,6	59,6
Fajans	27,6	17,9	24,5
Portselankaup	36,7	7,8	16,7

Ained	Tuhanded puudad		1922. a. sisseveo väärtus milj. Emk.
	1922. a.	1921. a.	
Põlevkivi, sõed, õlid, kummi j. m.			
Kivisüsi, koks	5.636,2	1.652,3	249,5
Nafta	140,8	10,1	13,8
Petrooleum	444,5	234,3	80,9
Bensiin	65,4	39,4	33,2
Kummist jalanõud	6,9	5,6	24,3
Keemia ained ja saadused			
Parkimise ekstraktid	81,5	28,2	24,2
Väetisained	707,4	214,9	39,3
Pesusooda	21,5	4,1	4,8
Söögisooda	5,2	5,6	2,6
Seebikivi	47,2	20,6	18,4
Aniliini värv.	12,9	6,4	50,8

Nagu tabelist näeme, on järgmiste ainete hulk 1922. a. sisseveos vähenenud:

Riis 208,9 tuh. puuda pealt (1921. a.) – 95,8 tuh. puuda peale (1922. a.).

Heeringad 842,5 tuh. p. pealt (1921. a.) – 396,9 t. puuda peale (1922. a.).

Soolatud silgud 52,5 tuh. p. pealt (1921. a.) – 25,1 t. puuda peale (1922. a.) ja

Sahariin 6,1 tuh. puuda pealt (1921. a.) – 2,5 tuh. puuda peale (1922. a.).

Villa ja söögisooda sissevedu on ilma suurema muutusega, kuna teiste ainete hulk on märksa suurenenud.

Riikline Katseskoda on Tallinnas Tehnikumi juures, Pikk tän. nr. 20 tegevust alganud. Esialgu kuni kõikide aparatuuride kohale jõudmiseni on tegutsemas: materjalide, elektro-tehnika ja tehnil. füüsika laboratooriumid.

Riigikassatähtede emissioon. Liikumas olev riigikassa tähtede hulk (välja arvatud Eesti Panga kassas olevad tähed) oli:

1. jaan. 1923	2.517,0 milj. m.
1. veebr. „	2.445,2 „ „
1. märts „	2.342,7 „ „
1. apr. „	2.284,0 „ „

K.

A/S. „Näituse“ soovil teatab Tallinna Börsi Komitee et tänavusel

Kaubandus-Tööstus-Näitusel

Eesti eksport-kaupade jaoks eraldi osakond

Eksport-osakonna

nime all avatud saab, mille korraldamise Tallinna Börsi Komitee oma esitaja läbi A/S. „Näituse“ juhatuse enese peale on võtnud.

Selles osakonnas oleks koondud väljapanekud, resp. proovid kõikidest kaupadest, mida Eesti välja veab ehk mida Eestist välja võiks vedada.

Et tähendud osakond tõesti ka ülevaadet pakuks
 1) Eesti eksportivõimaluse suuruse ja
 2) üksikute kaupade vahekorra üle, nagu
 see meie kaubandus-bilansis esile tuleb,
 siis peaksid üksikud kaubad ka oma tähtsusele vastavalt esitud olema – olgu siis natuuras või statistiliste väljendustena.

Tallinna Börsi Komitee palub sellepärast kõiki firmasid, kes väljaveos huvitud on, vähemalt selles osakonnas oma väljapanekutega esinedes tulevases näitusest osa võtta.

Neid väljapanijaid, kellel juba oma paviljoonid on ehk jälle nii kui nil suuremate kogudega välja tulla kavatsesid, palutakse vastav komplekt oma väljaveo kaupadest, resp. diagramme, nii nende enese, kui ka Eesti kaubanduse huvides selle

eksport-osakonna

jaoks kokku seada. Sellekohaste pealkirjadega võib siinjuures tähelepanu juhtida oma paviljooni ehk oma väljapanekute peakogu peale, kõigi väljapanijatele soovitatavate märkustega, näit. lähemate seletuste andmise suhtes ühe ehk teise artikli kohta jne.

Lähemaid teateid selle osakonna üle annab Tallinna Börsi Komitee sekretär, kellele ka ülesanded kuni 1.V. s. a. sissesaaata võib.

Venemaa.

Venemaa laevasõidu ühendus väljamaaga 1923. a Et läinud aastal Petrogradi-Inglismaa ja Petrogradi-Hamburgi, kui ka Steitini vahel elav kaubavedu oli, ja et ka käesoleval aastal kaubaveo peale ülesandeid on tehtud, kavatses Riigi Balti laevanduse juhatus (Правление Госуд. Балтийскаго Пароходства) Petrogradi-Inglismaa liinile 4 kõige suuremat aurikut 15.000 tonni kandevõuga käima panna; Petrogradi-Hamburgi liinile – 5 keskmise tonnaaši aurikut, üldise kandevõuga 7000 tonni; Kopenhaageni, Stockholmi, Helsingi ja teiste Baltimere sadamate ühendust kavatses pidada 4 aurikuga – 3000 tonni kandevõuga. Nimetud 3 liinil kavatses 10 kuud ühendust pidada. Estimisel liinil on kavatsusel 50 reisu, teiste Baltimere sadamate vahel – 40. Petrogradi-Tallinna-Riia liinile on määratud 5 aurikut, 75 reisuks Järjekorraline ühendus oleks 1. maist kuni 1. detsembrini. Petrogradi-Steitini liinile on määratud 3 aurikut. Sellel liinil organiseeritakse tähtajaline reisijate ja kaubaveo ühendus. Aurikud teeksid 30 reisu.

Suuremad aurikud, nii kui „Transbalt“ ja „Dekabrist“, missugused oma suuruse ja konstruktsiooni poolest ookeanilaeva tüübile vastavad, määratakse Petrogradi-New-Yorki liinile.

Läti.

Läti väliskaubandus 1922. a. Lätisse on 1922. a. Läti statistika keskbüroo andmetel sisseveetud 5,363,2 milj. rbl. ja väljaveetud 5,109,7 miljoni rbl. eest kaupa. Seega sissevedu väljaveost 253,5 milj. rbl. suurem. Eelmiste aastatega võrreldes saame järgmise pildi (milj. rbl.):

	Sissevedu	Väljavedu
1920. a.	2.061,1	1.075,5
1921. a.	4.684,9	1.958,2
1922. a.	5.363,2	5.109,7

Sisse on veetud 1922. a. tooresaineid ja poolvabrikate – 1.530,2 milj. rubla, valmiskaupa 2.249,1 milj. rbl. ja toiduaineid – 143,5 milj. rbl. eest.

Välja on veetud peaaugalt tooresaineid ja poolvabrikate – 3.987,3 milj. rbl., valmiskaupa 532,9 milj. rbl. ja toiduaineid – 589,2 milj. rbl. eest.

„Pvl.“

Leedu.

Leedu Panga bilans 31. märtsil 1923. a.

Aktiiva:

Kullafond	Lt.	15.818,6 tuh.
Hõbeda fond	„	102,6 „
Kindel välisvaluuta	„	28.525,1 „
Muu „	„	27,0 „
Diskont ja laenuid	„	12.886,6 „
Muud aktiivid	„	4.544,9 „
	Lt.	61.904,9 „

Passiiva:

Osakapitaal	Lt.	12.000,0 tuh.
Rahamärgid liikvel	„	42.361,8 „
Deposiidid ja hoisummad	„	4.234,3 „
Muud passiivid	„	3.308,8 „
	Lt.	61.904,9 „

Poola.

(Eesti saatkonnalt Poolas).

Valuutaga kauplemise kitsendamine. Poola rahaasjanduse parandamise otstarbel on rahaministri korraldusel sulatud kõik n.n. vahetuskontorid, millede arv üsna kohutavalt suur oli ja kes endid valuutaga kauplemisest elatasid. Valuuta ostmise ja müümise õigus on jäetud ainult piiratud arvu pankadele. Riigi Laenupank (Polska Krajowa Kasa, Pozuczkowa) reguleerib börsel kursisid, visates tarviduse korral müügile suuremaid välisvaluuta summasid. Et Panga tagavarasid täiendada, kohustakse ärimehi, kes omi kaupe väljemaale müüvad, saadud valuutat Laenupanka sissemaksma, kus see Poola raha peale ümber vahetakse.

Sarnaste abinõudega on valitsusel korda läinud esialgu rahakursi enam-vähem stabiliseerida. \$ hind on seisma jäänud umbes 41–42.000 Pmk. peale.

Sellevastu on aga elukallidus tugevasi tõusnud ja tõuseb, nähtavasti, ikka veel edasi. Toiduainetest maksavad, näituseks:

Sealiha	nl.	8–9.000 mrk.
Looma liha	„	5–6.000 „
Piim,	kvart	1 500 „
Või	nl.	16–19.000 „

Varshavi turul on praegu võist suur puudus, sellepärast on ka selle aine hinnad iseäranis kõrged.

Soome.

(Helsingi Eesti saatkonnalt.)

Eesti ristkheinasemned Soomes. Eestist on viimasel ajal üsna rohkesti punase ristkheina seemet pakutud. Soome suur seemneäri „Hankkija“ olla Eestist järelepärinud, kas kõik pakutud seeme Eestist

pärit. Vastuseks on ta saanud Eestist, et Eestist saadetud seemne päritoluleaandannetega tuleb ettevaatlik olla. Eestis ei olla oma ristikehinaseemet nii suurel määral kui pakutud.

Soome seemnekontrolljaam on Eesti ristikehinaseemet uurinud ja leidnud, et see üldiselt kuskilt Eestist lõunapool olevast maast pärit on, ehk jälle on Eesti seemne hulka lõunamaa seemet segatud.

„Hankija“ soovib tulevaks külvi ajaks esimesel kohal oma maa seemet, teisel Rootsi ja, parema puudusel, Eesti seemet, mis pealegi halvasti idaneda.

Oleks väga soovivat, et neid, keda Eesti seemnevilja küsimus huvitab, eelolevast informeeritaks, ja et nad saakonna kaudu saadaksid seletuse, kuidas ristikehina päritoluga lugu on.

Eesti-Soome kaubavahetus jaan.-veebruari.
Eesti-Soome kaubavahetus jaan.-veebr. on eriaastatel järgmine olnud:

	Sissevedu Eestist	Väljavedu Soomest
	Soome Smk.	Eesti - Smk.
1923. a.	8.884.975.-	3.961.013.-
1922. a.	4.780.843.-	10.288.965.-
1921. a.	259.020.-	3.845.499.-

Käesoleva aasta kahel esimesel kuul on siis Eesti Soome toodud kaupade väärtus enam kui 2 korda suurem, kui Soomest Eesti viidud kaupade väärtus. Peaasjalikult on Eestist toodud liha ja lihasaadusi, linu, riie, seemneid ja nahku; Soomest on viidud paberit ja tselluloosi.

Laevasõidühendus Petrograd-Helsingi-Stockholm-Kopenhagen. Rootsi aktsiaseltsi „Svee“ juhataja Hans Ericson on käinud Petrogradis nõupidamas laevasõidu korraldamise asjus tuleval hooajal ülalnimetatud liinil. Rootsi poolt on tehtud ettepanek ühekordseks sõiduks edasi-tagasi nädalas. Niisamuti on Soome Aurulaevaseltsi ja „Svee“ vahel läbirääkimisi peetud Petrogradi laevasõidu korraldamiseks. Lõpulikult pole veel mingit otsust tehtud.

Vene lehtede teatel saaksid nimet. liinil sõitma 4 laeva, nimelt „Hogland“, „Sofia Perovskaja“, „Proletari“ ja „Profsojus“.

Saksamaa.

Nagu Briti „Board of Trade“ teatab, tuleb maksvate korralduste põhjal kaupade pealt, mis okupeeritud territooriumilt mujale, kui Saksamaale saadetakse, väljaveotoll maksta väljaveo liitsentsi võtmise juures. Liitsentsivabad kaubad on ka tollivabad, kuid nende eest tuleb sisse maksta väljaviimise juures ehk sellekohane garantii anda 10% suuruses ad valorem. Viimane summa makstakse tagasi ehk annulleeritakse vastav garantii selle maa, kuhu kaup viidud, tollivalitsuse kvitlundi ettenäitamisel sisseveotollil äramaksmise kohta. K.

Prantsusmaa.

Ruhri sündmuste mõju Prantsuse majanduses. Rauasulafisahjusid oli tegevuses Prantsusmaal:

1. jaanuaril 1923	-	116
1. veebruar. „	-	90
1. märtsil „	-	77
1. aprillil „	-	74

Pärast seda on seisukord vähe paranenud ja kaks ahju uuesti töötama hakkanud. Ruhr saadab viimasel ajal umbes 2500 tonni sütt, millest 9/10 läheb Prantsusmaale ja 1/10 Belgiasse. Kuu lõpuks loodetakse seda hulka tõsta kuni 6000 tonnini.

Veebruaris oli Prantsuse malmi tootmine 305.500 tonni ehk 208 tuh. tonni vähem, kui detsembris ja 180 tuh. tonni vähem, kui jaanuaris. Teras tootmine oli 289.000 tonni ehk umbes 100.000 tonni vähem, kui jaanuaris.

Prantsuse oma sõetoodang on ka langenud ja sõetööstus kannatab terava vagunipuuduse all. Nord'i ja Pas-de-Calais raioonis saavad mõned kaevandused ainult poole nõutud vagunite arvust päevas. Veebruaris oli sõetoodang 2,5 milj. tonni 3,1 tonni vastu jaanuaris. K.

Suur-Briti.

Inglise tähtsamate pankade veerandaasta bilans. Deflatsioonipoliitika tagajärjel annavad endendiselt hiljuti avaldud inglise pankade veerandaasta kogubilansis teravalt tunda. Naelsterlingi väärtuse tõus ühenduses riigikassatähtede sissetõmbamisega toob enesega kaasa panga arvete vähenemise pea tervel liinil. Nii olid clearing-house'i liikmetel-pankadel (miljonid naelad):

	Hoiussummasid	Disk. vekslid	Laenusid antud	Investeer.
1. jaan. 1922	1.872,2	442,8	770,1	349,8
1. „ 1923	1.736,1	323,1	743,8	377,3
1. veebr. „	1.686,8	289,3	753,8	368,8
1. märts. „	1.639,2	253,3	758,8	352,8

Kevadel on depostiitide langemine küll päris loomulik, sest et sel ajal suurem osa riigimakse makstakse. Sellest tarvitab riigikassa suured summad oma jooksvate võlgade katteks, mis harilikult kassavekslikena suurte pankade portfellis seisavad. Selle tagajärjel langeb loomulikult ka diskonto-vekslite summa. Igatahes on huvitav märkida, et hoiusummad nimetatud inglise pankades 15 viimase kuu jooksul 233 milj. naelst. võrra on langenud, olgugi, et nad veel palju suuremad on, kui kõigis inglise aktsiapankades (Inglise pank väljaarvatud) enne sõda, kus hoiusummad ulatasid £ 900.000.000 K.

Ameerika-Ühisriigid.

Eesti-Ameerika kaubandussuhted. Ameerika ametlikkudest allikatest saadud teadete järgi on Eestist Ühisriikidesse ekspordeeritud:

	1921	1922
	dollarid	
Plaatinat	118.629	597.953
Karvanahku	4.897	97.977
Tooreid nahku	-	68.186
Paberit	-	18.148
Hõbedat	3.376	20.891
Vaipasid	50.222	3.316

Kokku (muud kaubad ühes arv.) 180.194 813.193

Käesoleva aasta esimesel veerandil on toorenahkade väljavedu oma väärtuse poolest väljaveokaupade hulgas esimesel kohal. Nimelt on väljaveatud toorenahku kolme kuu jooksul 99.022 doll. eest ja plaatinat 60.336 doll. eest.

Väljarändamine Ühisriikidesse Balti maalt.

Nagu teada, on Ühisriikides iga maa jaoks oma „kvoota“ olemas, mis iga maa kohta sisserändajate arvu aastast ära määrab. Enamal jaol juhtumistel on see kvoota alati enne aasta lõppu täidetud, ja ühes sellega kuni aasta lõpuni Ühisriikide piirid selle maa sisserändajatele kinni. Ainult Eestis näikse väljarändamise himulisi üsna vähe olevat. Nii oli Balti riikide kohta:

	„Kvoota“ (lubatud sisseränd. arv 1. juul. 1. juulini)	Sellest 16. apr. s.a. täitmata
Eesti	1.348	1.172
Läti	1.540	211
Leedu	2.310	kvoota täis saan. 1. jaan. s.a.
Soome	3.921	25
Vene	21.613	kvoota täis saanud märtsis.

Teated ettevõtete tegevusest.

Põllutööriistade ja masinavabriku A/S. „Teguri“ aruanne läinud aasta eest on kokku seatud puhja kasuga Emk. 1.281,3 tuh. suuruses ehk ülekannetega eelmise aasta kasudest Emk. 1.659,9 tuh. Äriseisu üle aasta lõpul ja ajgusel annavad ülevaate järgmised arvud:

31. detš. 1921. 31. detš. 1922.
t u h. m a r k.

Aktiiva:

Kassa	486,4	353,2
Võlgnikud ja vekslid	4.002,5	6.055,1
Materjaal	4.490,8	5.887,5
Valmis saadused	1.718,8	3.506,5
Vabriku sisseseade	3.845,2	5.227,8
Liikumata varandus	626,3	3.336,2

Passiiva:

Aktiivkapitaal	6.045,4	7.471,4
Vekslid	2.573,5	4.761,5
Võlausaldajad	6.105,7	11.908,6
Puhaskasu	1.071,3	1.659,9

Bilans (ühes vähe-

mate arvetega 16.052,5 26.115,5

Nagu näha, on vabrik oma aktiivasid läinud aastal enam kui 10 milj. võrra suurendanud ja seda peamiselt võlausaldajate ja vekslite (pangakrediidi) arvel, mis muidugi ettevõtte eelarvet raskelt koormab. Nii esinevad, näit., kulude ja tulude arves protsendid ja komisjon Emk. 1.174,2 tuh., amortisatsioon arve aga selle vastu ainult Emk. 317,4 tuh., kuna see Seltsi bilansi juures peaks olema vähemalt Emk. 693 tuh. (majadest 5⁰/₀ ehk Emk. 170 tuh. ja vabriku sisseseadest 10⁰/₀ ehk Emk. 523 tuh.). Tehniliselt on kulude ja tulude arve nii kokku seatud, et õige raske on aru saada, millest vabriku tulud ja kulud on õieti tulnud. Nii esineb kulude all „valmisajade arve“ Emk. 1.382,3 tuh., millest vististi tuleb aru saada kui valmistud asjade väärtuse mahakirjutusest. Tuludest on saadud „tellimiste arvel“ Emk. 14,6 milj. ja „materjaali arvel“ Emk. 5,1 milj. Võib ju võimalik olla, et viimane summa ei ole saadud materjaalide ümberhindamisest, kuid siis oleks ta pidanud olema teist arvestust. Kogu aruandes ei figureeri ei produktiooni, müügi ega mingisugust teist sarnast arvet, mis vabriku aastast tegevust iseloomustaks.

„Kauba Pank“, A/S. Tartus, aruandest läinud aasta tegevuse üle loeme:

„Läinud aastal asutati Tartus uusi pankasid juure, mis üksikute pankade kasvamise peale oma mõju avaldamata ei jätnud. Peale selle tuli meie pangal mineval suvel seespäi suur muudatus, kui asjaajaja-direktor herra A. Jõudu ja raamatupidaja herra P. Kurviits Kauba Pangast lahkusid, et kohalikku Eesti Panga osakonda üleminna. Kõigist nendest raskustest on aga Kauba Pangal korda läinud üle saada. Panga tegevus on rahulolevalt suurenenud, äriseis on tõusnud Mk. 34.379.657.11 31. detš. 1921. aastal, Mk. 46.607.153.80 peale 31. detš. 1922. a. Lähikäik on 1922. a. M. 1.406.952.782.36 olnud M. 1.023.130.917.63 vastu 1921. aastal. Kogu hoiummad on tõusnud M. 27.791.033.38 peale, M. 19.085.504.87 vastu 1921. a. lõpul. Maha kirjutud on M. 815.907.89, selle hulgas Vene väärtusi M. 750.000.— nii et äriaasta lõppes puhtakasuga M. 1.864.554.35.“

— Venemaale jäänud väärtused, mille üldsumma ulatas 2 milj. margani, figureerivad Panga läinud aasta lõpubilansis ainult veel Emk. 750.000.—. Järgnev tabel näitab Panga äriseisu ja muid arveid viimase kolme aasta lõpul:

	31.XII.22	31.XII.21
Aktiiva:		
Kassa ja jooksv. arved	5.659,8	5.336,4
Diskont. vekslid	29.908,6	19.481,5
Konto-korrent	5.991,7	5.858,2
Korrespondendid	3.186,6	1.267,8
Liikumata varandus	771,6	733,9
Passiiva:		
Põhi- ja tagavarapitaal	6.410,3	6.205,3
Hoiummad	27.642,4	18.936,1
Konto-korrent ja rediskont	4.851,4	2.727,7
Korrespondendid	3.792,4	3.318,5
Puhaskasu	1.864,5	1.745,9
Bilans (muud arved ühes arvatud)	46.607,2	34.379,7
Tulud:		
Saadud ⁰ / ₀	3.215,4	2.275,3
„ komisjon	3.242,7	3.373,3
Muud	874,1	84,2
Kokku	7.332,2	5.732,8
Kulud:		
Makstud ⁰ / ₀ ja komisjon	2.290,3	1.422,5
Ärikulud	2.361,4	1.887,2
Kahjud	815,9	677,2
Kokku	5.467,7	3.986,9
Puhaskasu	1.864,5	1.745,9
Puhtakasu ⁰ / ₀ kapitaalilist:	29 ⁰ / ₀	28 ⁰ / ₀
Divident	16 ⁰ / ₀	10 ⁰ / ₀

Turu ülevaated.

Lihaturg.

Põllum. Kesküh. „Estonia“ teatel on 16.–21. aprillini Eesti tapamajades tapetud ja tembeldatud:

	Kariloomi	Vasikaid	Sigu
Tallinnas	527	1826	593
Tartus	166	741	175
Teistes linnades	169 ¹ / ₂	800	247
Kokku	862¹/₂	3367	1015
Eelmis. nädalal	815¹/₂	2858	607

Tallinna börs kursisedel

		19. aprill	20. aprill	21. aprill	23. aprill	24. aprill	25. aprill
1 dollar	Ostjad	337.50	337.50	337.50	337.50	337.50	337.50
	Müüjad	339.50	339.50	339.50	339.50	338.50	339.50
	Tehtud	—	339.50	—	—	—	339.50
1 naelsterling	Ostjad	1574	1576	1576	1577	1577	1576
	Müüjad	1582	1584	1584	1583	1583	1582
	Tehtud	1582	1584	—	1582	—	—
100 Saksa marka	Ostjad	1,10	1,30	1,25	1,25	1,17	1,08
	Müüjad	1,25	1,45	1,40	1,35	1,23	1 18
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Soome mrk.	Ostjad	928	929	932	931	935	934
	Müüjad	938	939	940	941	944	944
	Tehtud	—	937	—	—	—	—
100 Rootsi krooni	Ostjad	9000	9015	9070	9050	9050	9060
	Müüjad	9060	9065	9120	9100	9100	9110
	Tehtud	—	9060	—	—	—	—
100 Daani krooni	Ostjad	6400	6400	6385	6375	6375	6375
	Müüjad	6450	6450	6435	6425	6425	6425
	Tehtud	—	6440	—	—	—	—
100 Prantsuse franki	Ostjad	2200	2250	2240	2245	2250	2280
	Müüjad	2230	2280	2270	2275	2280	2310
	Tehtud	—	2280	—	—	—	—
100 Holl. guldenit.	Ostjad	13225	13225	13250	13275	13225	13225
	Müüjad	13325	13325	13350	13325	13325	13325
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Läti rubla	Ostjad	131	131	131	131	131	131.50
	Müüjad	134	134	134	134	134	134.50
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Czechosl. krooni	Ostjad	980	985	985	985	985	985
	Müüjad	1020	1025	1025	1025	1025	1025
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
1 kuld rubla	Ostjad	165	165	165	165	165	165
	Müüjad	—	—	—	—	—	—
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Itaalia liiri	Ostjad	1640	1650	1650	1650	1650	1650
	Müüjad	1690	1700	1700	1700	1700	1700
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Belgia franki	Ostjad	—	—	—	—	—	—
	Müüjad	—	—	—	—	—	—
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Helveetsia franki	Ostjad	6135	6175	6180	6175	6175	6200
	Müüjad	6185	6225	6230	6225	6225	6250
	Tehtud	—	—	—	—	—	—

Liha, looma	—	tsinkvalge Prants. roh. PZ. pd.	1500
Pekk, eksport. I s.	—	tinavalge Inglise	1350
Heinad, aasa . . . vaguniviisi	90—100	ooker Prants.	450—550
ristik	120—125	Väetisained, salpeeter, Norra	—
Õlikoogid, linaseemne	230—240	Superfosf. „Silva“ (k. 6 pd.)	—
Nisukliid	175—180	17-18% fr. Tallinn.	635
Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars. 37,5—41,75	Väetisained Superfosf. E.T.K. (k. 6 pd.)	—
Mitkal, ekstra	29—30,75	18—20% fr. Tallinn	660
Lina, Liivi R.	10 pd. 16500—17000	Thomasjahu k.100kg. 17-18% Kaalisool, 30% kott 6 pd. frkojaam	580
Võru-Petseri	21000—21500	Kainiit 12% lahtine, . . . pd.	12,5
—	—	Paber, rotatsioon	425
Lina seemned, õli 87 ¹ / ₂ % basis fr. Tall.	340	Tsement, Portland, Port-Kunda	—
külvil 98—99% „ . . . pd.	475—485	pütt 10 pd. 10 naela frko Tall.	745
Takud, Codilla I.	—	Tsement, Portland, Port-Kunda	—
II.	—	pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda.	700
Kivisüsi, auru, Yorkshire 2k. pest.	62—64	Tsement, Portland, Aseri „ . . . „	725
Newcastle	60—61	fr. Aseri	690
—	—	Kriit, toores . . . „ . . . „	110
sepa	65—67	pestud . . . „ . . . „	130
Koks, valu	110—120	Asfalt	—
gaas	—	Tõrv, kivi . . . „ . . . „	270—290
Põlevkivi, I. sort	10	puu . . . „ . . . „	320
Põlevkivi, II. sort	7,5	Lubi . . . „ . . . „	36—40
III. „ . . . „	5	—	—
Raud, sordi . . . „ . . . „	320—225	Gips, tükkides frko Isborsk . . . „	15
latt . . . „ . . . „	300—320	jahvatatud „ . . . „	25
vits . . . „ . . . „	300—320	krohvimise, loko . . . „	70
raud plekk . . . „ . . . „	450—480	Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	7000
tsingitud . . . „ . . . „	640—680	Puumaterjalid, saetud D/B/B/ Besti Strd I, II ja III s. frko Tal. . . „	—
—	—	Puumaterjalid	—
Teras Inglis . . . „ . . . „	—	—	—
Saksa . . . „ . . . „	—	IV s. „ . . . „	—
nikkel . . . „ . . . „	—	propsid; 7×7 „ . . . „	—
vedru . . . „ . . . „	—	liiprid „ . . . „	—
valu . . . „ . . . „	—	Põletispuud, sega 20% okaski, k. sld.	4800—5300
töõriistade . . . „ . . . „	—	—	—
talla . . . „ . . . „	380—400	Nahk, talla, Besti . . . pd. I s.	5000—5400
—	—	II s.	—
Malm . . . „ . . . „	220—240	Tuletiku, origin. kast (500 karpi)	6000—
Inglisina . . . „ . . . „	5400—5600	Toores nahk väikesed ja suured . . . „	1100—1300
Seatina . . . „ . . . „	850		
Vask, plekk punane . . . „ . . . „	3200	Lina	Prahid :
valge . . . „ . . . „	2800	Tallinn — Stettin tonn	1500
—	—	— Ghent „	27 sh.
Tsink-plekk . . . „ . . . „	1500	— Dundee „	—
—	—	— Belfast „	—
Masinaõli, Vene, Nobel No. 6. . . „ . . . „	485—500	—	—
Ameerika . . . „ . . . „	550—570	—	—
solaar . . . „ . . . „	—	Takud + %	—
auto Vacuum Comp. . . „ . . . „	1500—1600	Puumaterjalid D/B/B/ standard	—
—	—	Tallinn — London „	—
—	—	— E. C. C. P. (Ingl. idarand) . . . „	—
—	—	— Antwerpen „	B. fr. 120
Tsilindriõli, Vene . . . „ . . . „	—	— Southampton „	45 sh.
Ameerika . . . „ . . . „	525—650	— Manchester „	57 sh. 6 d.
Põlevkivi õli . . . „ . . . „	200	—	—
pigi . . . „ . . . „	180	—	—
Nafta, Vene . . . „ . . . „	—	—	—
Ameerika . . . „ . . . „	220	Segakaup	tonn
Petrooleum, Vene . . . „ . . . „	230—240	Tallinn — Stettin „	Emk. 1200
Ameerika . . . „ . . . „	230—240	— London „	—
Bensin . . . „ . . . „	775—850	— Stockholm, või „	Rkr. 25—35
Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob ltr.	\$ 0.12	—	—
Pesusooda . . . „ . . . „	pd. 240—250	—	—
Seebikivi 72% Inglise . . . „ . . . „	590—600	Kartulid	—
Parafiin 102—110° } . . . „ . . . „	720—780	Tallinn „	—
120°—134° } . . . „ . . . „	—	—	—
Parkimise ekstrakt . . . „ . . . „	850	—	—
Väävel, õie 98—100% . . . „ . . . „	450	—	—
Värvid, nigrosin vees sulav, . . . kg.	360—450	—	—